No. 32.

# JAVASCHE COURANT.

DONDERDAG den 14den Maart 1833.

## OFFICIEEL GEDEELTE.

**EXTRACT** *uit het Register der Resolutien van den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië in Rade.*

BATAVIA, *den 8sten maart 1833.* (No. 11.)

Gelezen de missive van den Directeur van 's Lands Producten en Civiele Magazijnen, de dato 25 februarij l. l. no. 742, daarbij enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Bij interpretatie van het bepaalde bij de resolutien de dato 10 april en 11 september 1827, (staatsblad van dat jaar no. 42 en 91), te bepalen: dat voor de betaling van het *zout*, voor den uitvoer verkocht wordende, een crediet van uiterlijk *negen* maanden, zal kunnen worden verleend; onder dien verstande, dat gemelde termijn, zoo veel mogelijk, korter zal moeten gesteld worden, dáár, waar zulks met het belang van den kooper bestaanbaar mogt worden bevonden, en mits dat de debiteur en zijne borgen, voor het gemeld crediet, eene notarieele acte passeren, waarin de toegestane termijn van crediet is bekend gesteld.

Extract enz.

Accordeert met voorschreven register.

*De Adjunct Secretaris der Indische Regering,*

VAN OLPEN.

## IN-OFFICIEEL GEDEELTE.

### MENGELINGEN.

Kort Verslag *aangaande de* Cholera Morbus op Java, *door* M. J. E. Müller, M. D., *officier van gezondheid der 2de klasse bij het hospitaal te Weltevreden, (zie de Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, 13de deel, Batavia,* 1832, *bl.* 1—111).

Eenige Waarnemingen *omtrent de* Cholera Orientalis, *door* H. Schillet, *chirurgijn majoor van den 2den rang bij de Koninklijke marine, (zie Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, 13de deel, Batavia,* 1832, *bl.* 114—181.

Zie daar twee nieuwe verhandelingen over eene ziekte, die binnen een tijdsverloop van twaalf jaren, meer dan twee werelddeelen, in allerlei rigtingen doortrokken heeft, haren weg overal beteekenende met schrik en doodelijke verwoesting, en zich uit het ééne land in het andere eenen doortogt tot de verblijfplaatsen der menschen wetende te banen, zonder zich véél aan klimaat, saizoen, noch aan den loop van gebergten, zeeën en winden te storen; eene ziekte, die zeker al eenige millioenen menschen gedood heeft, en wie weet hoe vele honderd duizenden nog uit het leven zal rukken, die eindelijk juist op dit oogenblik haren schrikverwekkenden geessel over ons geliefd Vaderland zwaait! Bijaldien men aannemen mag, dat het verbazend groote aantal van tegenstrijdige geschriften, welke onlangs in *Europa* over de *cholera orientalis* in het licht zijn gekomen, aan den eenen kant, wel is waar, van onze onwetendheid getuigt nopens den eigenlijken oorsprong en aard dezer ziekte, aan den anderen kant echter toch ook eenige lichtvonken verspreid heeft over de verschillende gedaanten, waaronder zich dit volkvernielend kwaad openbaart, en over de middelen, waardoor men hetzelve met het meeste gevolg afweren en bestrijden kan, zoo is het wel geene vraag, dat ons publieke mededeelingen van geneeskundigen, dewelke in de gelegenheid waren die ziekte nader, als het ware bij hare haardstede, gade te slaan, hoogst aangenaam moeten zijn. Laat ons derhalve eens zien, wat onze kennis van de *Aziatische cholera* door de twee stukken voornoemd gewonnen heeft.

In het *eerste stuk* vinden wij de *cholera* geschetst, zoo als zich dezelve op *Java*, in de jaren 1829 en 1830, *sporadisch* vertoonde. Hetzelve is in eene bevattelijke taal geschreven, en naar een goed plan uitgewerkt. De heer *Müller* doet zich daarin kennen als een oordeelkundig *patholoog*, even verwijderd van *eenzijdige sijsteemzucht*, als van grove *empirie*, trouwens eene zeldzame verschijning in Nederlandsch *Indië!*

Op bl. 1—7 geeft ons de schrijver een kort *historisch topographisch* verhaal, aangaande de *epidemische* verspreiding der *cholera* voor den jare 1821, waarbij het te bejammeren is, dat het *geneeskundige archief* te *Batavia* hem niet in staat heeft gesteld, om met zekerheid het tijdstip op te geven, waarop zich de eerste sporen dezer *epidemie* te *Soerabaija*, aan den oostkant van *Java* gelegen, geopenbaard hebben (vergel. bl. 3 r. 9—5 v. ben.) Op bl. 7—25 blijkt, dat een arts, met talent en kunde uitgerust, geenen langen tijd noodig heeft, om ziekten, aan een vreemd land eigen, goed te leeren kennen; want de heer *Müller* heeft ons hier, ofschoon hij eerst korten tijd in *Indië* is, van al de verschijnsels, en het geheele verloop der *Aziatische cholera*, door hem in *drie tijdperken* afgedeeld, een vollediger en levendiger beeld ontworpen, dan wij tot nog toe bij eenig ander zich in *Indië* zelve opgehouden hebbenden schrijver aangetroffen hebben. Op bl. 25—40 deelt ons de schrijver de uitkomst mede der door hem gedane lijkopeningen, welke hij door drie tot het stuk behoorende gekleurde platen getracht heeft, aanschouwelijker te maken, en vervolgens (bl. 40—50) overgaande tot eene *recapitulatie* der voornaamste en meeste constante verschijnselen noemt hij ons de volgende punten, als *karakteristieke kenteekenen der Aziatische cholera* op:

1°. Het plotseling zonder blijkbare oorzaak beginnende en spoedig de overhand nemende dalen der levenskracht, zonder eenige beduidende reactie van den *organismus*.
2°. Het plotseling veranderde eigenaardige voorkomen.
3°. Het groote verlangen naar slaap zonder te kunnen slapen.
4°. Den brandenden dorst en het gevoel van hitte in de bovenbuikstreek (welk laatste zich in de gevallen door *Rec.* waargenomen, doorgaans tot in het midden van de borst uitstrekte).
5°. De ontlastingen van een op dun rijstwater gelijkend vocht naar onderen en boven.
6°. De veranderde stem.
7°. De groote benaauwdheid.
8°. De belette lozing of liever de belette afscheiding der pis.
9°. De krampen.

Voorts na den dood:

*a.* De bijzondere zwartheid en verdere hoedanigheid van het bloed, hetwelk men in de organen der drie groote holligheden opgehoopt vindt.
*b.* De bedekking des donsachtigen roks van de maag, en voornamelijk van de dunne darmen, met eene dikke slijmerige op gekarnde melk gelijkende stof, en als men deze afspoelt, de vertooning van roode vlekken en strepen van verschillende schakering en uitgestrektheid.

Opmerkelijk en hoogst belangrijk vond *Rec.* hetgene de schrijver op bl. 49 r. 1—6 v. bov. zegt: » alle andere ziekten » verdwijnen met den eersten aanval van *cholera*; zelfs zeer » hooge graden van *hydrops* zagen wij bij eenen lijder, na het » opkomen der *cholera*, in minder dan één uur, geheel en al » verdwijnen, zoo dat ook geen spoor daarvan meer overbleef." Wat geeft wel een sprekender bewijs van het geweld dezer ziekte?

Wat de schrijver (bl. 50—70) over de *oorzaken* der ziekte zegt, komt daarop neder: » dat de sedert 1822 zich op *Java* » *sporadisch* vertoonende *cholera* bij voorkeur verzwakte en » ziekelijke gestellen aantast; dat men dezelve buitengewoon » dikwijls ontstaan zag, wanneer ongeregeldheden en stoornissen in het ligchaam (veroorzaakt door acclimatisatie, ver- » moeijenissen, dronkenschap, nederdrukkende hartstogten, on- » gezond voedsel, gebrekkige kleeding, slechte huisvesting, » andere ziekten, enz.) gelijktijdig zamentroffen met ongere- » geldheden en beroeringen in den dampkring (veranderlijk » weder, snel afwisselende hitte en koelte, plotseling opko- » mende regenbuijen, buitengewone droogte gedurende den » *natten*, en aanhoudende regens gedurende den *droogen moes-* » *son*;) dat echter de in 1821 op *Java* heerschende *cholera*

» *epidemie* door eene meer algemeen verbreide oorzaak, eenen » ziekelijken toestand der atmospheer, als het ware, schijnt » voortgebragt te zijn. Waarin deze ziekte der atmospheer » bestaan hebbe, en of daarvan de ontwikkeling van een » *miasma* (atmospheerische smetstof), of van een *contagium* » (dierlijke smetstof) het gevolg geweest zij," daaromtrent onthoudt zich de schrijver van alle beslissende uitspraak. Ook zijn gevoelen aangaande de *naaste oorzaak* of den inwendigen toestand van het *organismus*, welke aan de verschijnselen der ziekte ten grondslage dient, drukt dezelve met eene loffelijke voorzigtigheid uit. » De verschijnselen der ziekte maken het » waarschijnlijk," zegt hij, » dat *eene plotseling ontstane al-* » *gemeene verzwakking of nederdrukking der zenuw- of le-* » *venskracht, met verhoogde prikkelbaarheid in de organen* » *des onderbuiks, naast den* PLEXUS SOLARIS *gelegen*, de » naaste oorzaak der *cholera* is; de lijkopeningen, alhoewel » weinig afdoende, spreken dit niet tegen; maar alle daarop » gebouwde geneeswijzen hebben niet dan twijfelachtige ge- » volgen opgeleverd."

Het over de *prognosis* gezegde (bl. 70—80) behelst zeer veel waars, en is der aandacht van hen, die de *cholera* in deze gewesten nog niet uit eene langdurige ondervinding hebben leeren kennen, overwaardig.

Wat de *behandeling* aangaat (bl. 80—111), zoo geeft de schrijver te regt zijn leedwezen te kennen, dat die, uit hoofde onzer gebrekkige kennis van de *naaste* oorzaak der *cholera*, niet anders, dan min of meer *symptomatisch* of *empirisch* zijn kan. Nogtans komt het hem voor, dat men voornamelijk aan volgende *geneesaanwijzingen* moet trachten te voldoen:

1°. »De wederopwekking en instandhouding der zenuw- of levenskracht.

2°. »De herstelling van de circulatie en van de natuurlijke hoedanigheid van het bloed."

3°. »De vermindering der prikkelbaarheid van maag en darmen."

4°. »De vermindering van den krampachtigen toestand."

*Rec:* is van gevoelen, dat, daar de wederopwekking der levenskrachten het eigenlijke hoofddoel van alle *vier* geneesaanwijzingen is, het beter zoude zijn geweest, *sub no. 3* te zeggen: *wederopwekking van de levenkracht der huid*, te meer, dewijl een groot gedeelte van de geneesmiddelen, door den schrijver hierna opgeteld, door prikkeling der huid op het geheele gestel werken, zonder juist de prikkelbaarheid van maag en darmen eeniglijk te verminderen.

Tot vervulling der opgegevene geneesaanwijzingen worden voorts aanbevolen:

1.) *Algemeene* en *plaatselijke bloedontlastingen*, zoo spoedig mogelijk in het werk gesteld, maar niet in *alle* gevallen, en gewijzigd naar gelang van omstandigheden,

2.) *Afleidende* of *huidprikkelende middelen*, voornamelijk: *drooge wrijvingen* met hand, flanel of borstel; *spiritueuze inwrijvingen; mostaardpappen, spaansche vliegen* enz. Met redenen wordt aan de applicatie van *drooge warmte* de voorkeur gegeven boven *warme baden*.

Daar de schrijver eenen tijd lang uitsluitend met de behandeling van de *cholera zieken* aan het *hospitaal* te *Weltevreden* is belast geweest, zoo wondert het *Rec:*, dat dezelve niet ook eene proef heeft genomen met *koude begietingen* van *buik* en *borst*. Dit middel in het *latere tijdperk* der *cholera* op eene behoorlijke wijze aangewend, zoude, naar de *analogie* te oordeelen, zeker niet zonder nut zijn. *Plotselijke en momentaneele* inwerking van *koude* is een eigenaardige en doordringende prikkel, waardoor: a) eene plaatselijk verhoogde en in de *centraalorganen* opgehoopte *sensibiliteit* verminderd, en naar de *peripherie* geleid wordt. Dit bewijst het dikwerf ondervondene nut van koude begietingen bij sommige *zenuw-, rot-* en *scharlaken-koortsen* met eene drooge brandend heete huid en tong, innerlijke benaauwdheid, *sopor* enz., b) Maar ook de sluimerende en nedergedrukte werkdadigheid van het geheele zenuwstelsel wordt door eene *plotselijk* inwerkende *koude* geschokt en opgewekt, en tevens eene plotselijke *contractie* der spiervezels en vaatrokken daar door te weeg gebragt, die den omloop der vochten bevordert, koude begietingen heeft men daarom met veel succes aangewend tegen allerlei *paralijtische* toestanden, die op *torpor*, onderdrukking der krachten, uitstorting en aanhooping van vochten in de hersenen, het ruggemerg enz. berusten, b. v. tegen het *waterhoofd*, het *laatste tijdperk* van *croup*, tegen nablijvende *verlammingen*, *na apoplexie*, *bij opgehangenen en geworgden*, tegen *schijndood* na de inademing van *mephitische lucht*, tegen *soporeuze toevallen* door *narkotische vergiftiging* enz. Koude stortbaden worden voorts door *Blane* onder zekere voorwaarden, door *Wright* en *Moseleij* algemeen aanbevolen tegen den *tetanus*, eene even onbedwingbare ziekte, als de *cholera* (vergel: *F. Schnurrer* geogr. Nosol: pag. 359). Over het algemeen moet men nooit vergeten, dat eene sneldoodende ziekte een krachtig, snelwerkend en gemakkelijk geneesmiddel vereischt.

Maar ook om *homoiopathische* redenen mag men van *gradueel gewijzigde koude begietingen* tegen de *cholera* niet verwachten. Men denke slechts aan de koude der extremiteiten en volslagene werkeloosheid der geheele huid in het *tweede* tijdperk dezer ziekte, ontstaan volgens het gevoelen van *Annesley* en van *onzen* schrijver (bl. 58), door eene plotselijke hevige verkoeling; men neme in overweging, dat een der eerste en meest in het oog loopende teekenen van beterschap bestaat in terugkeerende warmte en werkzaamheid der huid; men vergelijke hiermede de werking van koude begietingen in den gezonden toestand, waardoor de warmte der huid in het eerst verminderd, maar kort daarna weder verhoogd wordt enz., zoo heeft men eene *homoiopathische* uitlegging en aanbeveling van dit middel in het *tweede tijdperk der Aziatische cholera*. Ook herinnere men zich, dat het kilkoud, koud water of sneeuw, en geenszins warm badwater en warme kamerlucht is, waardoor men het laatste vonkje leven in de aanschijnend bestorvene en ijskoude huid van *bevrorenen* weder vermag aan te wakkeren. En, wat ons het meeste tot aanwending van koude begietingen of stortbaden in het *tweede tijdperk* der *cholera* in deze gewesten aansporen moet, er zijn reeds, naar men verneemt, wel geslaagde proeven met dit middel genomen tegen de tegenwoordig heerschende *cholera* in Europa.

3.) *Inwendige middelen* uit de klasse der *opwekkende prikkelende*, *krampstillende* en *zuiverende*, als: *aether. liq: anod: ol: menthae pip:, ol: cajeputi*, *valeriana*, *camphora*, *moschus*, *castoreum*, *ammonia*, *phosphorus*, *opium*, *calomel*, *ol: ricini* enz.

Hierbij geeft de schrijver den allezins nuttigen raad, elk medicament liever in *kleine dikwijls herhaalde*, dan in *al te groote hoeveelheden op ééns*, toe te dienen. De proefneming met de *inademing van zuurstofgas*, op bl. 97—99 beschreven, houdt *Rec:* voor ontoereikende, om een resultaat te geven, uithoofde het gebezigde gas niet zuiver schijnt geweest te zijn, want *zuiver oxygeen*, zonder bijmengsel van *zwavelig zuur*, *chlore etc:*, verwekt geen hoest, droogte in de keel en benaauwdheid.—Van het gebruik van *koud water*, hetwelk de aanhangers van *Broussais*, ter lessching van den verschrikkelijken dorst, in de *cholera* aanbevelen, heeft de schrijver geene andere nadeelige gevolgen gezien, dan dat de lijders, even als na laauwwarme dranken, vomeerden, wanneer zij daarvan *te veel op ééns* hadden gedronken (bl. 101—107).

Ten slotte kan *Rec:* niet nalaten, de verhandeling van den heer *Müller*, den geneeskundigen in Oost Indie, als een nuttig en leerzaam geschrift aan te bevelen, en hier de bemerking bij te voegen, dat onze tot dus verre gebrekkige kennis van de ziekten, aan den *Oostindischen archipel* eigen, weldra eene aanzienlijke hoogte zoude bereiken, wanneer hier meer geneeskundigen met de vereischte bekwaamheden den noodigen lust vereenigden, om de wetenschap met naauwkeurig uitgewerkte ziektebeschrijvingen te verrijken.

In de beoordeeling van het *tweede* der boven aangehaalde stukken, geschreven door den Heer *H. Schillet*, kunnen wij wat korter zijn. Op de *eerste* bladzijden (116-128) houdt zich de schrijver bezig met een *historisch-aetiologisch* onderzoek omtrent de *cholera orientalis*. Opmerkelijk vonden wij, hetgene dezelve op blz. 117, reg. 1 van ben. en blz. 118, reg. 1—3 van bov. zegt: »*Ten tijde, dat de* cholera *op Java uitbrak, had men sedert lang aanhoudende droogte, zoodanig dat, volgens mondelinge gezegden, des morgens en der avonds de zon een vreemd verschijnsel aan den gezigteinder opleverde, als in eenen vuurrooden damp bedolven.*" Hierbij gerekend de loopende geruchten van voorbeelden, dat menschen op dienzelfden tijd, welvarende op straat wandelende, eensklaps dood ter aarde nederzegen, hetwelk ook onze schrijver (blz. 132) betuigt, zoo wordt men onwillekeurig herinnerd aan de snel doodende werking van den vergiftigen wind *samum* of *samyel*, die, gelijk algemeen bekend is, gedurende het heete saizoen, in *Egypte*, *Nubië*, *Arabië*, *Syrië* en *Perzië* tot naar *Surate* toe, periodiek waait. — Op blz. 122 meent de schrijver, dat men beter zoude doen, aan de *cholera* den naam te geven van *apoplexia abdominalis*. Doch hiertegen merkt *Rec.* aan, dat na ziekten, die in de geneeskunde met den naam van *apoplexia* bestempeld worden, altijd *paralytische* toevallen terug blijven, welke het herstel der lijders uitermate vertragen, hetgene met het herstel van de *cholera* juist omgekeerd is. — De *weerkundige waarnemingen*, waarmede de schrijver het ontstaan der ziekte in verband brengt, zijn wel is waar gewigtig genoeg, om met belangstelling gelezen te worden, doch loopen niet genoeg in het *detail*, om daaruit stellige gevolgtrekkingen op te maken. Hoe kan men zich b. v. met 's schrijvers verzekering voldaan houden, dat de *cholera* eeniglijk aan ophooping van warmte in den beneden-dampkring haren oorsprong verschuldigd zij, daar zich uit deze oorzaak met hetzelfde regt zoo vele andere ziekten laten afleiden? Bestond er eene *chronologische tabelle* van uitgebreide en omzigtiglijk in het werk gestelde *barometrische*, *thermometrische*, *elektrische*, *hygeometrische*, *anemometrische* enz. waarnemingen in al de onderscheidene districten en hoofdsteden van Oost-Indië, loopende over een tijdvak van 50 en meer achtereen volgende jaren, en waren wij tevens naauwkeurig bekend met het *cyclus morborum* gedurende zulk een tijdvak, dan zoude het ons misschien geoorloofd wezen, over het ontstaan der

*cholera* eene beslissender taal te voeren. — Ook de bewijzen, die onze schrijver hier, en elders (blz. 172—175) *tegen de besmettelijkheid der cholera* bijbrengt, zijn niets afdoende. Het blijft nog altijd twijfelachtig, of deze ziekte, alhoewel oorspronkelijk door *atmospheerische* en *tellurische* oorzaken voortgebragt, niet later, onder begunstigende omstandigheden, op sommige plaatsen, een besmettelijk karakter hebbe aangenomen. Immers zien wij iets diergelijks ook gebeuren met andere ziekten. Zoo is b. v. de *dysenterie* in Oost-Indië bijna nooit besmettelijk, daarentegen is zij zulks in Europa zeer dikwijls.

Het eigenlijk *pathologische* gedeelte der verhandeling (bl: 128-132) is zeer kort. In hetzelve worden drie verschillende vormen van *cholera* opgegeven. In het *therapeutische* gedeelte hetwelk grootelijks zamengesteld is uit eene aaneenschakeling van kleine *ziektehistorien*, waarin verschillende vormen van *cholera*, *diarrhoën*, *kolijken*, *ontstekingen* enz: ter loops beschreven worden, dringt de schrijver, naar regt en billijkheid aan op eene behoorlijke wijziging der behandeling naar het gestel, de levenwijze en den landaard der lijders zoowel als naar den vorm en duur der ziekte.

SAMARANG, *den 2den Maart 1833.*

## SCHEEPSBERIGTEN.

### BATAVIA.

### *Aangekomen.*

*Maart* 12—Amerik. schip *Rome*, T. Remmonds, van Antwerpen den 15den november.

### *Vertrokken.*

*Maart* 13—schip *Marie Therese*, F. Joffroij, naar Soerabaija.— bark *Rembang*, G. Rutter, naar Indramaijoe.

### *Schepen liggende ter reede.*

Zr. Ms. wacht-schip *Orestes;* schoener *Circe;* kruis-peniche *No.* 4; schepen Thetis, Marij en Hillegonda; brikken Passekau, Harriet; schoener Calijpso; barken Radja Walie, Alexander, Sarah --Eng. schepen Austen, La Belle Alliance; bark Janet Izak.-- Amerik. oorlogs-schoener Boxer; schepen Arno, Ninus, Hercules, Rome.-Portug. schip Providencia, brik Dolfin.--Chin. schip Phangbang.

## ADVERTENTIEN.

Tot narigt van belanghebbenden wordt bij deze bekend gemaakt, dat in den loop van de maand september aanstaande te *Makasser*, door den gouverneur aldaar eene publieke uitbesteding zal worden gehouden, voor de leverancie gedurende 1834 en 1835, van de plaatselijke te *Makasser* en op de onderhoorigheden *Maros*, *Boelekomba* en *Bonthain* benoodigde levensmiddelen en andere behoeften, waaronder de volgende artikelen, waarvan de jaarlijksche behoefte kan begroot worden op de hoeveelheden als daar nevens gesteld, te weten:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 18,800 | kannen arak, | 1,200 | dito lampolie. |
| 870 | dito Europ. azijn, | 332,000 | ponden rijst, |
| 17,000 | pond. hardbrood, | 4,500 | dito suiker, |
| 2,200 | dito koffij, | 300 | dito thee, |
| 6,503 | dito groenekatjang, | 1,000 | dito gedr. uijen en |
| 2,200 | dito meel, | 1,600 | dito dito visch, |
| 300 | kann. klapperolie, | | |

Onder anderen op de voorwaarden dat de aannemer gehouden zal zijn, om tot de overeentekomen prijzen de benoodigdheden te *Maros*, *Boelekomba* en *Bonthain* te leveren; zonder daarvoor, boven die prijzen, kosten van overvoer enz. in rekening te mogen brengen.

BATAVIA, *den 12den maart 1833.*
*De Directeur van 's Lands Producten en Civiele Magazijnen.*
J. C. REIJNST.

—De Directeur van 's Lands Middelen en Domeinen, maakt bij deze bekend, dat bij resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal in Rade, dd. 21 maart 1832 no. 21, onder andere met intrekking van art. 17 van het reglement voor de belasting op de paarden en rijtuigen, gearresteerd bij besluit van den 28sten augustus 1826 (staatsblad no. 43), in het algemeen is bepaald » dat te beginnen met den jare 1833, de be» lasting op de wagens en paarden in eens en bepaal» delijk vóór of uiterlijk op ultimo *maart* van ieder be» lasting jaar, zal moeten worden aangezuiverd onder » verbeurte voor de nalatigen van de boete bij art. 20 » van gezegd reglement bepaald" en noodigt mitsdien een ieder uit om de onderwerpelijke belasting over het loopende jaar door hen verschuldigd voor den bepaalden tijd te voldoen, ter vermijding van boete; zullende tot de ontvangst dezer belasting voor zoo veel de residentie Batavia betreft, nog gedurende deze maand dagelijks, zon- en feestdagen uitgezonderd, worden gevaceerd op de volgende plaatsen:

1°. Voor de Stad en Voorsteden ten kantore van den Algemeenen Ontvanger te Weltevreden.

2°. Voor het Zuiderkwartier der Ommelanden door den Assistent Resident der Ommelanden te Meester Cornelis.

3°. Voor de Ooster en Wester kwartieren door den Schout te Bakassie en den Hoofdschout te Tangerang.

BATAVIA, *den 13den maart 1833.*
*De Directeur voornoemd,*
J. DU PUIJ.

—De ondergeteekende adverteert mits deze, dat in de te dezer residentie bestaan hebbende vacature van klerksposten bereids is voorzien geworden.

*De Resident der Preanger Regentschappen,*
O. H. HOLMBERG DE BECKFELT.

—Te Pattie, op het Residentie kantoor zal volgens de voorschriften van het reglement, van den 17den julij 1829, staatsblad no. 67, op dingsdag den 9den april nu aanstaanden, openbare uitbesteding worden gehouden voor den overvoer van ongeveer 1,000 koijangs zout van het hoofddepôt Paradessie, residentie Rembang naar de verkoop pakhuizen in deze residentie, te weten:

500 koijangs naar het zout verkooppakhuis te Japara.
500 » » » » » » Joana.

Het Gouvernement zal minder en meerder dan deze hoeveelheid kunnen doen overvoeren, zoodanig als zal blijken voor de dienst van den lande van den 1sten juli 1833 tot ultimo juni 1834, benoodigd te zijn volgens § *e* van art. 6 van het reglement; moetende de overvoer naar mate der pakhuisruimte en volgens opgave van wege den resident geschieden.

De toewijzing zal in de twee perceelen hierboven genoemd, geschieden.

De verdere voorwaarden dezer uitbesteding liggen ter lezing op bovengemeld kantoor alsmede te Joana en te Japara, bij de assistent-residenten.

De aannemer zal aan den minsten inschrijver moeten uitkeeren eene premie van een half ten honderd over het vermoedelijk bedragen der aanneming.

De gegadigden worden genoodigd met in achtneming van het reglement hunne inschrijvingsbiljetten aan den resident intezenden, en op den bepaalden dag des voordemiddags ten 10 ure in persoon of door gemagtigden bij de uitbesteding tegenwoordig te zijn.

PATTIE, *den 6den maart 1833.*
*De Resident van Japara en Joana,*
DE VOGEL.

## EDICTALE CITATIEN.

*Pro fisco.* Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Samarang, op het daartoe door den fiskaal bij denzelven raad, Mr. *Carl Hultman* R. O., voor en van wege het Gouvernement van Nederlandsch Indië, naar aanleiding van het reglement van den 26sten junij 1829, (staatsblad no. 54), in dato 27 februarij 1833 gedaan verzoek, hebben verleend het tweede defaut, en de profijten van dien regtens, met admissie tot het doen eener derde citatie bij edicte, op en tegen alle degenen, die zouden willen komen tot reclame of beschutte.

1. Van eene praauw Maijang zonder zeil of toebehooren, op de hoogte van Taijoe, residentie Japara, in de maand april jl. in zee drijvende opgevischt.

2. Van een ijzeren kanon zonder affuit of toebehooren, op den 1sten mei jl. aan de noordwesthoek van Japara, ter plaatse alwaar in den nacht van den 22 op den 23sten januarij jl., het brikschip genaamd *Juno* is verongelukt opgevischt.

3. Van twee vaatjes inlandsch kruid, wegende ieder bruto 25 pond, welke op den 23sten september jl., op eene nabij Karimoon Java gelegen rots genaamd Karang Kapal zijn gevonden.

Zoo is het, dat ik ondergeteekende deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden raad, mits dezen voor de derde maal dagvaard, alle degenen welke vermenen eenig regt, actie, aanspraak of pretentie, op de hierbovengemelde goederen te hebben, om in persoon dan wel door gemagtigde te compareren, op woensdag den 10den april 1833, des morgens ten half acht ure, ter openbare rolle van gemelden raad, ten einde het tweede defaut te purgeren, en als nog hun vermeend regt en pretentie te institueren, voorts te aanhooren zoodanigen eisch en conclusie, als door den fiskaal R.

O., ter rolle van den 16den januarij is gedaan en genomen, tot toewijzing van meergemelde goederen aan den lande, daarop te antwoorden en te procederen als naar regten.

Aldus gepubliceerd en geaffigeerd voor de puije van het Raadhuis te Samarang, den 2den maart 1833.

*De deurwaarder voornoemd.*
SCHWARTZE.

---

## VERKOOP VAN GOEDEREN.

Op woensdag den 20sten maart 1833, zal door vendumeesteren, ten overstaan van eene commissie uit den Raad van Justitie te Batavia, krachtens appointement condemnatoir van denzelven Raad, de dato 17 januarij 1833, ter instantie van den advocaat Mr. *P. C. Ardesch*, als zoodanig agerende voor en van wege *L. Heukeolugt*, c. s. bij executie worden verkocht de navolgende vastigheid, toebehoorende aan *D. J. Diaas:*

Zeker erf, bebouwd met een oud steenen pedak met pannen gedekt, staande en gelegen buiten deze stadspoort Rotterdam, aan de westzijde van de Verburgsgracht, in het oosterveld het 19de deel van het blok L, sub no. 22, bij de verponding doorloopende onder no. 178.

Indien er iemand mogt zijn, die eenig regt, actie of toezegging op voornoemde vastigheid zoude willen pretenderen, en zich opposeren tegen gemelde executie en verkooping, die kome en make het mij ondergeteekenden bekend.

*De eerste gezworen exploiteur bij den raad voornd.*
SCHOUTEN.

—Te koop, eene bekwame kokkin, en vertrouwde huisjongen, te bevragen bij *Lieza*, in de stad.

—Te koop, een gedresseerd ijzerschimmel rijpaard, adres ter lands drukkerij.

—Gebroeders *Beijnon*, hebben ontvangen versche provisien, als: hammen, gerookte ribben, nieuwe haring, anchovisch, gezoute tongen, rolpens, worst, boter, kazen gedroogde holl. vruchten op brandewijn, wasch kaarsen, gebronsde hang- en- tafel- lampen, koperen hammen-ketels, tullebandspannen, wafel en oblijzers, koperen bruine schenk-ketels, dito strijkijzers, kaagjes pannen, termometers en nieuwe Nederlandsche vogtwegers muzijk instrumenten, fraai kinderspeelgoed, dito toverlantaarns, servetgoed, merinos, ext. fijne dubb. jagtgeweeren, speelkaarten en breede scheermessen.

—Uit de hand te koop, een huis op Parapatan, te bevragen bij F. H. ZIMMERMAN.

—De vendutie van Amerikaansche meubilaire en andere goederen, op vrijdag den 15den dezer, zal gehouden voor de pakhuizen van de ondergeteekenden op de Voorrei, naast den notaris *Heijnis*.

PAINE, STRICKER & CO.

---

## GEBOORTEN.

Heden beviel voorspoedig van eene dochter, de geliefde echtgenoote van

HEIJMANN, *chirurgijn 2de klasse.*

SAMARANG, *den 8den maart 1833.*

---

## STERFGEVALLEN.

Op heden ontving ik, de voor mij treurige en treffende tijding van het overlijden te Padang, op den 1sten januarij ll., van mijnen beminden broeder, den weledel gestrengen heer *J. L. De Witte van Haemstede*, benoemd kapitein bij het 1ste bataillon ligte infanterie van linie.

Hij had zich, ook bij de expeditien te Sumatra, de achting zijner chefs, de vriendschap zijner wapen broederen en het vertrouwen van den soldaat verworven, zoo dat zijn aandenken mij immer dierbaar blijven zal.

*Uit naam der familie,*
J. E. DE WITTE VAN HAEMSTEDE.

BATAVIA, *den 8sten maart 1833.*

NB. Met overeenstemming zal geen rouw worden aangenomen.

—Na eene allergelukkigste echtverbindtenis van ruim 32 jaren, behaagde het den Albestuurder, heden morgen uit onze armen tot zich te roepen, mijne geliefde echtgenoote *Anna Dorothea Jansz*, in den ouderdom van ruim 49 jaren, aan de gevolgen van eene bloedspuwing. Onze familie en hare veelvuldige vrienden die haar braaf en edel karakter gekend hebben, zullen gewis dit voor mij en voor hare kinderen en kleinkinderen onherstelbaar verlies met ons diep betreuren.

Doende wij dezen tevens dienen tot kennisgave aan alle familie en vrienden.

PAKALONGAN, *7 maart 1833.*

J. TOOROP.
J. C. SCHARFF.
A. E. SCHARFF, geb. *Toorop.*

---

## NAGELATEN BOEDELS.

Op den eersten januarij j. l., overleed alhier de weledele gestrenge heer *J. L. de Witte van Haemstede*, in leven 1ste luitenant bij het 1ste battaillon infanterie, diep betreurd van zijne kameraden en vrienden.

Alle degenen welke iets verschuldigd zijn of te vorderen hebben, worden verzocht hiervan opgave te doen binnen den tijd van drie maanden na dato.

*De kommissarissen,*

PADANG, *den 13den jan. 1833.*

WEGLER, *2de luitenant.*
J. V. RHIJN, *2de luitenant.*

—Debiteuren en krediteuren van wijlen den heer *Jan van Tol*, worden verzocht zich binnen zes weken te melden aan de ondergeteekende, zoo mede worden die waarvoor zich de overledene als borg heeft gesteld, verzocht zich van anderen te voorzien.

*De executrice.*
L. A. DE CLERCQ, wed. *van Tol.*

SALATIGA, *den 5den maart 1833.*

---

## POST-KANTOOR.

BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat er op aanstaanden zaturdag den 16den dezer, een brievenpaket voor Nederland zal worden gesloten, om verzonden te worden per het Amerik. schip ARNO, kapitein *Williams.*

BATAVIA, *den 13den maart 1833.*

*De Postmeester,*
P. A. BIK.

---

## VERTREKKENDE SCHEPEN.

Passage naar Nederland, per het snelzeilende Amerikaansche schip ARNO, kapitein *C. Willeams*, vertrekt tegen het einde van deze week, adres bij

PAINE, STRICKER & CO.

*11 maart 1833.*

---

## VERTREKKENDE PERSONEN.

*Pietermaat* vertrekt naar Menado.

—De ondergeteekende vertrekt naar Banka, de heer *J. Roijen*, is zijn gemagtigde.

D. LUDERHOFF.

BATAVIA, *den 13den maart 1833.*

---

## VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

—Het VERSLAG *van den* HANDEL, SCHEEPVAART en INKOMENDE- en UITGAANDE REGTEN op JAVA en MADURA, over den jare 1831, is voor den gewonen prijs, verkrijgbaar ter LANDS DRUKKERIJ.

*J. J. L. Jacobson*, inspecteur over de thee cultuur, woonachtig te Bandong, heeft als zijne gemagtigden te Batavia verzocht en aangesteld de heeren *A. Bakker* en *J. H. Peter.*

BATAVIA, *1 maart 1833.*

## LIEFHEBBERIJ-TOONEEL

Te Weltevreden.

*Onder de Zinspreuk:*

*UT DESINT VIRES TAMEN EST LAUDANDA VOLUNTAS.*

Iemand in het bezit zijnde van het blijspel *de kleine Stad in Duitschland*, wordt ten vriendelijkste verzocht hetzelve ten dienst van het liefhebberij-tooneel voornoemd, aan den ondergeteekenden mededirecteur te willen leenen, die voor de behoorlijke teruggave instaat.

P. A. BIK.

BATAVIA, *14 maart 1833.*

---

TE BATAVIA, TER LANDS DRUKKERIJ.